

Verlag van de werkzaamheden 2016

NBA Raad voor Toezicht



'Ik ben mij ervan bewust dat ik als accountant dien te handelen in het algemeen belang. Ik oefen mijn beroep uit met een professioneel-kritische instelling. In de uitoefening van mijn beroep als accountant laat ik mij leiden door fundamentele beginselen van integriteit, objectiviteit, vakbekwaamheid en zorgvuldigheid en vertrouwelijkheid. Ik houd mij aan de wetten en regelgeving die op mijn beroep van toepassing zijn. Mijn professionaliteit brengt met zich mee dat ik geen handelingen verricht waarvan ik weet of behoor te weten dat die het accountantsberoep in diskrediet kunnen brengen.'

Beroepseed accountant

Inhoudsopgave

1. Inleiding	5
2. Samenvatting, conclusies en aanbevelingen	6
Toetsingen kantoren met een Wta-vergunning (niet-oob)	6
Toetsingen kantoren zonder vergunning (overige domeinen)	7
De voortgezette toetsing	7
Handhaving	7
Toezicht interne en overheidsaccountants (LIO)	7
Effectiviteit van het systeem van toezicht	7
3. Selectieproces en toetsingsselectie Raad 2016	9
4. Resultaten toetsingen	11
4.1. Kantoren met een Wta-vergunning	12
4.2. Kantoren zonder Wta-vergunning (overig domein)	13
De voortgezette toetsing	15
Artikel 16A Verordening op de kwaliteitsbeoordelingen (in werking getreden per 1-1-2015)	16
4.3. Resultaten toetsingen geaccrediteerde organisaties	16
4.4. Kwalitatieve bevindingen en belangrijkste tekortkomingen	17
4.5. Behandelde verbeterplannen	17
5. Bezwaar- en beroepsprocedures	18
6. Tuchtprocedures Accountantskamer en CBb	19
6.1. Tuchtprocedures Accountantskamer 2016	19
6.2. Beroepsprocedures College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBb)	20
7. Overige activiteiten	21
7.1. Monitoring	21
7.2. Training toetsers	21
7.3. Accreditaties en samenwerking	21
7.4. Incidentonderzoek, nader onderzoek en themaonderzoek	22
7.5. Werkgroep Instrumentarium	22
7.6. Overleg met bestuur NBA	22
7.7. Evaluaties toetsingen	22
7.8. Bijdrage aan kernproject Lerend vermogen	23

Bijlage 1: Raad voor Toezicht	24
Het regelgevend kader voor de werkzaamheden	24
Samenstelling	24
Doelstellingen, toetsingskader, werkwijze en toetsersbestand	24
Ondersteuning werkzaamheden	25
Bijlage 2: Convenant Autoriteit Financiële Markten (AFM)	26

1 | Inleiding

Binnen de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) wordt het interne toezicht op de kwaliteit van de beroepsuitoefening uitgeoefend door de Raad voor Toezicht.

De Raad streeft naar toezicht dat zich effectief blijft ontwikkelen via periodiek en risicogericht onderzoek, met als doel bij te dragen aan het bevorderen van het maatschappelijk vertrouwen in accountants.

De Raad bewaakt, stimuleert en bevordert de vereiste kwaliteit van de beroepsuitoefening van accountants, onder meer door middel van periodieke en risicogerichte kwaliteitstoetsingen, hertoetsingen, nadere onderzoeken, incidentonderzoeken en thema-onderzoeken. Steeds vaker blijkt het noodzakelijk daarbij een begeleidende en sturende rol te spelen.

Op basis van accreditatie en onder toezicht van de Raad mogen toetsingen in het niet-Wta-domein worden verricht door de vereniging Samenwerkende Registeraccountants en Accountants-Administratieconsulenten (SRA), het Instituut van Internal Auditors Nederland (IIA) en het Samenwerkingsverband Kwaliteitstoetsing Overheidsaccountants (KOA). Op deze wijze worden dubbele toetsingen, door koepelorganisatie en Raad, voorkomen. De toetsingen in het Wta-domein worden verricht op basis van convenanten die de Raad en de SRA ieder afzonderlijk met de AFM hebben afgesloten.

De Raad levert zijn bijdrage aan het bevorderen van het lerend vermogen van de beroepsgroep. Onderdeel daarvan is de uitwisseling van de toetsingsresultaten, de uitkomsten van onderzoeken en uitspraken van bij de tuchtrechter aangebrachte zaken. In dit verband neemt de Raad ook deel aan de bijeenkomsten van de Pilot Platform Kennisdeling, waarbij input en feedback wordt gegeven. Daarnaast heeft de Raad overleg met de NBA, de Autoriteit Financiële Markten (AFM) en serviceorganisaties.

Jaarlijks evalueert de Raad onder andere zijn werkzaamheden en zijn relatie met de ketenpartners.

Dit jaarverslag verschaft een beeld van de in 2016 verrichte werkzaamheden en de resultaten van de toetsingen van accountantspraktijken en accountantsafdelingen. Daarnaast wordt de aanpak voor de nabije toekomst besproken. Immers, toezicht moet zich blijven ontwikkelen en aanpassen.

2 | Conclusies en aanbevelingen

Toetsingen kantoren met een Wta-vergunning (niet-oob)

In het verslagjaar hebben de Raad voor Toezicht en de SRA de toetsingen van 92 vergunninghoudende kantoren (niet-oob) afgerond.

Van de in totaal 92 getoetste praktijken voldeden er 62 aan de eisen (67%), terwijl 27 praktijken op belangrijke onderdelen nog niet voldeden. Een drietal praktijken voldeed niet.

De SRA heeft in het verslagjaar 67 reguliere toetsingen bij deze groep vergunninghouders afgerond. Van de getoetste praktijken voldeden er 46 aan de gestelde eisen. Op belangrijke onderdelen was dat voor 21 accountantskantoren niet het geval. De SRA heeft 7 hertoetsingen afgerond en die leidden allemaal tot een voldoende.

De Raad voor Toezicht heeft 11 accountantspraktijken getoetst. Van de 11 accountantspraktijken voldeden (A-oordeel) er 5 aan de gestelde eisen, terwijl 6 praktijken op belangrijke onderdelen nog niet voldeden aan de eisen (B-oordeel). Deze praktijken zijn een verbetertraject gestart en zullen in beginsel binnen twee jaar een hertoetsing krijgen.

In 2016 werden 7 hertoetsingen uitgevoerd. In vier gevallen voldeed men aan de eisen (A-oordeel). In twee gevallen zag de Raad aanleiding om in 2018 een (versnelde) reguliere toetsing uit te voeren en in één geval loopt het vervolgetraject nog.

Vergeleken met de voorgaande jaren lijkt er sprake te zijn van een substantiële vooruitgang. Hierbij past de kanttekening dat de getoetste populaties per periode verschillen. In de periode 2013 - 2015 toetste de Raad 117 kantoren waarvan slechts 32 % voldeed. De SRA toetste in 2015 26 Wta-vergunninghouders waarvan 65 % voldeed. In het verslagjaar 2016 is het aandeel van de SRA-toetsingen in de totale populatie groter.

In het algemeen vertonen de toetsingsresultaten van de SRA een gunstiger beeld. Een belangrijke oorzaak hiervoor lijkt te zijn dat de SRA reeds in 2009 is gestart met het toetsen van Wta-vergunninghouders, en de Raad pas in 2013. De begeleidende en sturende rol van de SRA gedurende langere termijn heeft geleid tot de positieve uitkomsten in 2016.

Op basis van de ervaringen en resultaten van de afgelopen jaren is de Raad tot het oordeel gekomen dat het noodzakelijk is naast de handhavende rol nog meer een begeleidende en sturende rol te vervullen bij zwakke accountantspraktijken. Bij dreigende C-oordelen met een advies een klacht bij de tuchtrechter in te dienen zal de Raad bezien of het, ter voorkoming van een tuchtzaak, zinvol is nog een gesprek te voeren met de betrokken accountants. Voorwaarde is wel dat uit de hertoetsing een voldoende aanpak/uitvoering van het voorgenomen verbeterplan blijkt. Ook voldoende besef bij de accountant(s) van de noodzaak verbeteringen door te voeren is onontbeerlijk. Daarnaast moet er zicht zijn op een A-oordeel binnen een jaar. Voorwaarde is voorts dat er een plan van aanpak moet komen met een sterke-zwakke analyse en een voortgangsrapportage na de eerste zes maanden.

Met deze aanpak wil de Raad de toenemende juridisering van het toetsingsproces tegengaan. Want uiteindelijk gaat het niet om het voeren van procedures, maar om het bewerkstelligen van een gezonde controlepraktijk die aan de eisen voldoet.

Toetsingen kantoren zonder vergunning (overige domeinen)

De resultaten voor de door Raad en de SRA getoetste accountantspraktijken werkzaam in de overige domeinen (non-assurance en andere assurance dan wel vrijwillige controle) laten een gunstige ontwikkeling zien.

Van de in totaal (Raad en SRA gezamenlijk) 227 regulier getoetste openbaar accountantspraktijken voldeden er 170 (75%) aan de gestelde eisen. Van de resterende praktijken bleken er 55 (24%) op belangrijke onderdelen nog niet te voldoen en voldeden er 2 niet aan de gestelde eisen. In 2015 scoorde 69 % van de getoetste kantoren een voldoende.

Van de 30 (Raad en SRA gezamenlijk) uitgevoerde hertoetsingen voldeden 24 (80%) accountantspraktijken, 6 accountantspraktijken (20%) voldeden nog steeds niet aan de gestelde eisen.

De Raad hanteert een streefnorm van 80% voldoende (A-oordeel) na hertoetsing. De huidige uitkomsten na hertoetsing voldoen voor het eerst aan deze norm.

Ook in dit domein zal de Raad daarom een meer begeleidende en sturende rol gaan vervullen, op dezelfde wijze en voorwaarden als hiervoor besproken bij het niet-oob-domein.

De voortgezette toetsing

De Raad hanteert sinds september 2016 in het niet Wta-domein het beleid van voortgezette toetsing als nieuw toetsingsinstrument. In 23 gevallen, waarvan 3 hertoetsingen, is door de toetser(s) besloten tot een voortgezette toetsing. Het gaat om slechts 9,5% van alle door de Raad in 2016 uitgevoerde (her)toetsingen. De Raad constateert dat het instrument van voortgezette toetsing zijn vruchten afwerpt: bij 18 van de 23 kantoren leidde het alsnog tot een voldoende beoordeling.

Handhaving

De Accountantskamer heeft in het verslagjaar alle 5 klachten behandeld en afgewikkeld die door het NBA-bestuur werden ingediend. In al deze zaken is de klacht gegrond verklaard. In 2 zaken leidde dit tot berisping van de accountant, terwijl 3 accountants de maatregel van doorhaling is opgelegd.

In 4 zaken heeft het College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBb) het hoger beroep van de accountantspraktijken ongegrond verklaard. In 1 geval was het hoger beroep gedeeltelijk gegrond, om de opgelegde maatregel te kunnen matigen.

De behandelduur en behandeling van zaken bij het CBb is reden tot zorg. Met name de termijn voor uitspraak na mondelinge behandeling wordt door het CBb vaak verlengd. Daarnaast zou het CBb wellicht meer duiding of richting kunnen geven bij uitspraken over belangrijke vaktechnische vraagstukken.

De Raad constateert dat de huidige doorlooptijden van bezwaar- en beroepsprocedures kunnen leiden tot een langdurige stagnatie van het verbeterproces. Deze doorlooptijden kunnen oplopen tot drie á vier jaar. Gedurende die periode zijn verbeterplannen en hertoetsingen bij het betreffende kantoor opgeschort.

Toezicht interne en overheidsaccountants(LIO)

De Raad is in 2017, in overleg met LIO en IIA, begonnen met het inkluden van structureel "NBA-toezicht" op de interne en overheidsaccountants (LIO). De eerste toetsingen zullen naar verwachting medio 2018 plaatsvinden.

Effectiviteit van het systeem van toezicht

Het door de beroepsgroep gekozen systeem van toezicht wordt op meerdere manieren gecontroleerd.

De voorzitter en plaatsvervangend voorzitter van de Raad zijn lid van de rechterlijke macht en er bestaat een onafhankelijke commissie voor de afwikkeling van bezwaarschriften. Als het bestuur van de NBA besluit een klacht in te dienen, bekijkt een vast team van advocaten - ieder vanuit hun eigen verantwoordelijkheid als advocaat en dus onafhankelijk van de NBA - de juridische haalbaarheid en rechtvaardiging ervan. Dat gebeurt voorafgaand aan het indienen van de klacht. Dit team van advocaten verleent ook bijstand aan de NBA tijdens de procedure(s) bij de Accountantskamer en het CBb.

De Accountantskamer, met niet alleen beroepsrechters, maar ook accountants als lekenrechter, toetst de klacht en de aangedragen bevindingen naar aanleiding van de toetsing. In het geval van hoger beroep toetst het College van Beroep voor het bedrijfsleven. Die hoogste instantie bestaat uit leden van de rechterlijke macht. Het systeem werkt mede omdat toetsingen op langere termijn binnen de risicogroep een zelfreinigend mechanisme genereren. Alle ogen zijn immers gericht op de risicogroep en men zal zich op korte termijn moeten verbeteren tot op het vereiste niveau. Het proces is bovendien met alle waarborgen omkleed bij een (interne) bezwaarprocedure bij het NBA-bestuur tegen een eindoordeel van de Raad.

Daarbij moet opgemerkt worden dat de Raad zijn oordeel geeft op basis van een marginale toetsing, die inhoudt of de toetsers bij afweging van alle belangen in redelijkheid tot hun oordeel/advies voor een eindoordeel hebben kunnen komen. Dit heeft de Raad verder aangescherpt door bij de toetsers, naar aanleiding van hun advies voor een oordeel, meer dan voorheen door te vragen.

Vanaf het moment van bezwaar bij het NBA-bestuur tegen het oordeel van de Raad begint een bestuursrechtelijke heroverwegingsfase. De Raad is dan procespartij bij de behandeling van de klacht bij de Commissie voor de bezwaarschriften van de NBA.

Voor een goede uitleg aan en een goede uitspraak over vaktechnische vraagstukken door de Commissie voor de bezwaarschriften van de NBA heeft de Raad gemeend naast onze vaktechnisch adviseur/accountant ook een van de betrokken toetsers/accountants aanwezig te laten zijn.

Het bestuur beslist vervolgens na advies van de Commissie voor de bezwaarschriften, waartegen dan weer beroep openstaat bij het CBb.

Uit reacties van de getoetste accountantspraktijken en serviceorganisaties blijkt dat men in het algemeen ruim voldoende tevreden is over het functioneren van toetsers, de Raad en het ondersteunende bureau Toezicht en Kwaliteit van de NBA.

3 | Selectieproces en toetsingsselectie Raad 2016

De Raad heeft in het verslagjaar van de geselecteerde praktijken 212 reguliere (eerste) kwaliteitstoetsingen uitgevoerd en afgerond. Het betrof Wta-vergunninghouders (niet-oob) en praktijken die alleen in het overige domein werkzaamheden verrichten zoals het samenstellen van de jaarrekening, overige assurance en vrijwillige controleopdrachten.

De uitgevoerde toetsingen zijn het resultaat van een selectie- en vrijstellingsproces. Op basis van monitoringgegevens en een risicoanalyse vindt aan het begin van elk toetsingsjaar een eerste selectie plaats. In 2016 omvatte die selectie 310 accountantspraktijken voor een reguliere toetsing. Die kantoren werden hierover begin 2016 geïnformeerd en konden vervolgens een verzoek tot vrijstelling indienen. Praktijken die reeds twee kalenderjaren van toetsing waren vrijgesteld hadden deze mogelijkheid niet meer.

Een vrijstelling wordt verleend voor een termijn van ten hoogste een kalenderjaar. Indien de specifieke omstandigheden dit rechtvaardigen, kan de Raad die termijn eenmalig met een kalenderjaar verlengen.

Er zijn bijzondere omstandigheden denkbaar waarbij het niet raadzaam is een accountantspraktijk aan een toetsing te onderwerpen. De praktijk is bijvoorbeeld in de opbouwfase: men is recent gestart en heeft nog geen of onvolgende gereede dossiers voor een representatief beeld. Of men bevindt zich in een afbouwfase, of is minder dan een jaar geleden betrokken geweest bij een fusie- dan wel splitsingsproces. In deze situaties beoordeelt de Raad of het gerechtvaardigd is de accountantspraktijk van toetsing vrij te stellen gedurende één kalenderjaar. De accountantspraktijk dient hiertoe een schriftelijk en met bewijsstukken onderbouwd verzoek in te dienen. In het verslagjaar hebben 76 van de geselecteerde accountantspraktijken om een vrijstelling verzocht en die ook gekregen. Daarvan heeft de Raad in 6 gevallen tijdelijk uitstel verleend op basis van bijzondere privéomstandigheden en/of uit coulance. De betreffende uitstelperiode is vrijwel altijd korter dan een kalenderjaar..

Tabel 1: Reguliere toetsingen Raad voor Toezicht

Selectie reguliere toetsingen 2016	Aantal
Eerste selectie o.b.v. monitoring en risicoselectie	310
Niet toetsbaar gebleken i.v.m. beëindiging accountantspraktijk of niet onder de toetsingsscope vallende opdrachten	- 62
Verleende tijdelijke vrijstellingen o.g.v. artikel 24 en 25 VKB	- 76
In 2016 uit te voeren toetsingen uit eerdere selecties	70
Onderhanden	- 30
<i>Totaal aantal uitgevoerde toetsingen Raad voor Toezicht</i>	<i>212</i>

Van de 52 geselecteerde hertoetsingen zijn er uiteindelijk 31 uitgevoerd en afgerond. Een tiental toetsingen is nog onderhanden, terwijl 3 praktijken een vrijstelling kregen en 8 praktijken niet toetsbaar bleken wegens de beëindiging van de praktijk.

Tabel 2: Hertoetsingen Raad voor Toezicht

Selectie hertoetsingen 2016	Aantal
Selectie o.b.v. eerder verstrekt eindoordeel (incl. Wta-domein)	52
Niet toetsbaar wegens beëindiging accountantspraktijk	- 8
Verleende tijdelijke vrijstellingen o.g.v. artikel 24 en 25 VKB	- 3
Onderhanden	- 10
<i>Totaal aantal uitgevoerde hertoetsingen Raad voor Toezicht</i>	<i>31</i>

4 | Resultaten toetsingen

De Raad en de SRA toetsen het wettelijke controledomein (Wta-vergunninghouders niet-oob) en/of het overige domein werkzaamheden (onder meer het samenstellen van de jaarrekening, overige assurance opdrachten en vrijwillige controleopdrachten). Voor wat betreft het wettelijk controledomein vallen de toetsingsactiviteiten onder convenanten die zowel de Raad als SRA met de AFM hebben afgesloten (zie bijlage 2). Dit heeft consequenties voor de beoordeling, rapportage en handhaving.

Toetsing van het wettelijke controledomein door de NBA en de SRA en de proceslijn richting het bestuur en de AFM

De AFM is wettelijk toezichthouder op het wettelijke controledomein en heeft met de NBA en met de SRA ieder apart een convenant afgesloten over de eigen kwaliteitstoetsing van dit domein.

De NBA heeft toestemming dit wettelijke controledomein, met uitsluiting van de SRA leden, mee te toetsen tijdens haar eigen kwaliteitstoetsing, met daarbij de plicht de AFM te informeren over de uitkomsten ervan.

De SRA heeft de toestemming dit wettelijke controledomein, uitsluitend voor haar leden, mee te toetsen tijdens haar eigen kwaliteitstoetsing, met daarbij de plicht de AFM te informeren over de uitkomsten ervan.

Het toezicht door de Raad heeft dus geen betrekking op de toetsingsactiviteiten van de SRA bij haar leden op het gebied van het wettelijke controledomein.

De proceslijn na de uitkomsten van de toetsingen is als volgt.

Met de informatie uit de interne kwaliteitstoetsing van zowel de NBA als de SRA op het gebied van dit wettelijke controledomein gaat de AFM, met het primaat als toezichthouder, vervolgens binnen haar eigen beleidskader aan de slag. Het betreft hier in ieder geval de kantoren die na hertoetsing onvoldoende scores.

De Raad op zijn beurt informeert intussen het NBA-bestuur over de uitkomst van de eigen kwaliteitstoetsingen onder verantwoordelijkheid van de Raad en adviseert daarbij het bestuur of het geraden is een klacht bij de tucht-rechter in te dienen.

Nadat het NBA-bestuur de beslissing heeft genomen een klacht in te dienen geeft het bestuur de vaste advocaat opdracht de procedure bij de Accountantskamer te starten. Het bestuur is daarbij de procesdeelnemer en de Raad faciliteert de advocaat desgevraagd.

Indien gewenst en noodzakelijk treden NBA en AFM in overleg met elkaar.

Toetsing van het niet-Wta-domein door de NBA en de SRA

Benadrukt wordt dat alleen het toetsen door de SRA van het niet-Wta-domein onder het toezicht valt van de Raad en dat SRA en Raad daarbij een uniforme beoordelings- en rapportagesystematiek hebben afgesproken.

4.1 Kantoren met een Wta-vergunning

De Raad toetste dit verslagjaar regulier 11 openbaar accountantspraktijken met een Wta-vergunning. Daarvan is bij 2 praktijken opvolging gegeven aan het themaonderzoek van de AFM.

Totaal voldeden 5 praktijken (A-oordeel) aan de eisen.

Daarnaast zijn er 7 hertoetsingen uitgevoerd en afgerond. Daarvan voldeden er 4 (A-oordeel).

Voorafgaand aan de toetsing leverden 2 accountantspraktijken die binnen het toetsingsbereik van de Raad vallen hun Wta-vergunning (niet-oob) in bij de AFM.

De SRA heeft in het verslagjaar bij kantoren met een Wta-vergunning in totaal 67 reguliere toetsingen afgerond, waarvan 46 met voldoende resultaat. Daarnaast zijn er 7 hertoetsingen verricht. Die bleken alle te voldoen.

Van de 92 door de Raad en de SRA getoetste praktijken¹ voldeden er dus 62 (67%), terwijl 27 praktijken op belangrijke onderdelen nog niet voldeden. Een drietal praktijken voldeed niet.

Tabel 3: Uitkomsten Wta-vergunninghouders 2016 (Raad voor Toezicht)

Wta-vergunninghouders 2016 (door Raad getoetste praktijken met Wta-vergunning)	Aantal	%
Reguliere toetsingen Wta-domein:		
Voldoet	3	33%
Voldoet op belangrijke onderdelen nog niet	6	67%
Voldoet niet	-	
Totaal reguliere toetsingen	9	
Toetsingen opvolging themaonderzoek AFM:		
Voldoet	2	100%
Voldoet niet	-	
Totaal opvolging themaonderzoeken	2	
Hertoetsingen:		
Voldoet	4	57%
Voldoet niet	3	43%
<i>Totaal hertoetsingen</i>	7	
Totaal	18	

¹ De toetsingen bij de vergunninghoudende kantoren omvatten zowel het controledomein als de overige domeinen.

Tabel 4: Uitkomsten Wta-vergunninghouders 2016 (SRA)

Wta-vergunninghouders 2016 (door SRA getoetste praktijken met Wta-vergunning)	Aantal	%
Reguliere toetsingen:		
Voldoet	46	69%
Voldoet op belangrijke onderdelen nog niet	21	31%
Voldoet niet	0	
Totaal reguliere toetsingen	67	
Hertoetsingen:		
Voldoet	7	100%
Voldoet niet	0	
<i>Totaal hertoetsingen</i>	7	
Totaal	74	

Tabel 5: Uitkomsten Wta-vergunninghouders 2016 (Raad voor Toezicht en SRA gezamenlijk)

Wta-vergunninghouders 2016 (door Raad en SRA getoetste praktijken met Wta-vergunning)	Aantal	%
Reguliere toetsingen:		
Voldoet	51	65%
Voldoet op belangrijke onderdelen nog niet	27	35%
Voldoet niet	0	
Totaal reguliere toetsingen	78	
Hertoetsingen:		
Voldoet	11	79%
Voldoet niet	3	21%
<i>Totaal hertoetsingen</i>	14	
Totaal	92	

4.2 Kantoren zonder Wta-vergunning (overig domein)

Van de 201 reguliere toetsingen in dit domein voldeden er 151, terwijl 48 praktijken nog niet voldeden. Zij zullen na het verbetertraject een hertoetsing ondergaan. Verder voldeden 2 praktijken na hertoetsing niet. Van de 2 praktijken die niet voldeden heeft de Raad in één geval het bestuur geadviseerd een klacht in te dienen bij de tuchtrechter. Het andere kantoor krijgt nog gelegenheid voor verbetering en wordt nog een keer aan een toetsing onderworpen, om een gang naar de tuchtrechter te voorkomen.

In het overig domein zijn in 2016 door de Raad en de SRA gezamenlijk 257 toetsingen afgerond bij accountantspraktijken waar openbaar accountants werkzaam zijn of waaraan openbaar accountants verbonden zijn.

Van de in totaal 225 door de Raad en de SRA regulier getoetste openbaar accountantspraktijken voldeden er 171 aan de gestelde eisen, 48 voldeden op belangrijke onderdelen nog niet en 6 voldeden niet aan de gestelde eisen.

Van de 30 (Raad en SRA gezamenlijk) afgeronde hertoetsingen voldeden 24 accountantspraktijken en voldeden 6 praktijken nog steeds niet aan de gestelde eisen.

Tabel 6: Uitkomsten kantoren zonder vergunning Raad 2016

Totaal 2016 (door Raad getoetste praktijken)	Aantal	%
Reguliere toetsingen:		
Voldoet	151	75%
Voldoet op belangrijke onderdelen nog niet	48	24%
Voldoet niet	2	1%
Totaal reguliere toetsingen	201	
Hertoetsingen:		
Voldoet	20	83%
Voldoet niet	4	17%
<i>Totaal hertoetsingen</i>	24	
Totaal	225	

Tabel 7: Uitkomsten kantoren zonder vergunning SRA 2016

Totaal 2016 (door de SRA afgeronde toetsingen)	Aantal	%
Reguliere toetsingen:		
Voldoet	19	73%
Voldoet op belangrijke onderdelen nog niet	7	27%
Voldoet niet	0	
Totaal reguliere toetsingen	26	
Hertoetsingen:		
Voldoet	4	67%
Voldoet niet	2	33%
<i>Totaal hertoetsingen</i>	6	
Totaal	32	

Tabel 8: Uitkomsten kantoren zonder vergunning (Raad voor Toezicht en SRA gezamenlijk)

Totaal 2016 (door Raad en SRA getoetste praktijken)	Aantal	%
Reguliere toetsingen		
Voldoet	170	75%
Voldoet op belangrijke onderdelen nog niet	55	24%
Voldoet niet	2	1%
Totaal reguliere toetsingen	227	
Hertoetsingen		
Voldoet	24	80%
Voldoet niet	6	20%
<i>Totaal hertoetsingen</i>	30	
Totaal	257	

De voortgezette toetsing

De Raad hanteert sinds september 2016 de mogelijkheid van een voortgezette toetsing. Als de toetsers tekortkomingen signaleert die relatief eenvoudig en binnen een termijn van 3 maanden door de getoetste accountantspraktijk kunnen worden hersteld, kan de toetsers het advies voor het eindoordeel nog even aanhouden. De getoetste kan dan in deze periode de tekortkomingen herstellen, waarna de toetsing wordt voortgezet en afgerond, het definitief toetsingsverslag wordt vastgesteld en een advies voor het eindoordeel aan de Raad wordt gegeven.

Het instrument van de voortgezette toetsing geldt nadrukkelijk niet voor het Wta-domein.

Het initiatief voor de voortgezette toetsing ligt altijd bij de toetsers. Door akkoord te gaan met het voorstel kan de getoetste de hogere kosten voorkomen die gepaard gaan met een verbeterplan en het hertoetsingstraject. De Raad behoudt zich evenwel het recht voor om bij onjuiste toepassing van het instrument van de voortgezette toetsing af te wijken van het uiteindelijke advies van de toetsers. In dat geval zal er alsnog een verbeterplan moeten worden opgesteld en zal hertoetsing volgen.

Voorbeelden van tekortkomingen die voor voortgezette toetsing in aanmerking komen (niet limitatief) zijn:

- er zijn problemen in de overgang van papieren naar digitale dossiers;
- het kantoor heeft een handboek aangeschaft, maar dit niet 'kantoor specifiek' gemaakt (of het kantoor beschikt over een handboek dat te zware eisen stelt);
- incidentele c.q. 'lichte' (relatief eenvoudig te herstellen) fouten in externe verslaggeving (bijvoorbeeld als gevolg van foute instelling(en) in de rapportgenerator).

Benadrukt moet worden dat afgeronde dossiers die als onvoldoende zijn beoordeeld nimmer achteraf kunnen worden hersteld. Er kan louter in nieuwe, vergelijkbare dossiers worden vastgesteld of de eerdere (eenvoudig te herstellen) tekortkomingen door de getoetste daadwerkelijk zijn hersteld.

In het verslagjaar hebben de toetsers in 23 gevallen gegronde redenen gezien om over te gaan tot een voortgezette toetsing (9,5% van de in totaal door de Raad in 2016 uitgevoerde (her)toetsingen). De uitkomsten staan vermeld in de hierna volgende tabel.

Tabel 9: Uitkomsten voortgezette toetsingen (Raad voor Toezicht)

Reguliere toetsingen Raad 2016 (212)	
Voldoet	17
Voldoet op belangrijke onderdelen nog niet	1
Voldoet niet	-
Dossier nog onder handen (geen eindoordeel)	2
Hertoetsingen Raad 2016 (31)	
Voldoet	1
Voldoet niet	-
Dossier nog onder handen (geen eindoordeel)	2
Totaal	23

De Raad zal het beleid 'voortgezette toetsing' en de toepassing daarvan in de loop van 2018 evalueren.

Artikel 16A Verordening op de kwaliteitsbeoordelingen (in werking getreden 1-1-2015)

Wanneer door de getoetste accountantspraktijk schriftelijk aan de Raad wordt verklaard dat er geen assurance-opdrachten meer zullen worden uitgevoerd en het voorgestelde oordeel uitsluitend zijn grondslag vindt in deze opdrachten (er zijn dus geen bevindingen dan wel tekortkomingen ten aanzien van andere uitgevoerde opdrachten dan wel het stelsel van kwaliteitsbeheersing), dan kan het bepaalde in artikel 16a van de Verordening op de kwaliteitsbeoordelingen van toepassing zijn. Dit zou kunnen betekenen dat de schriftelijke verklaring als het verbeterplan wordt aangemerkt en hertoetsing achterwege kan blijven. De praktijk zal uiteraard wel weer regulier worden getoetst.

In het verslagjaar heeft de Raad in 7 gevallen artikel 16A toegepast.

Ter voorkoming van misverstanden: wanneer een accountantspraktijk assurance-opdrachten heeft uitgevoerd, maar vlak voor of tijdens de (her)toetsing aangeeft deze niet meer te zullen doen, worden de uitgevoerde assurance-opdrachten uiteraard wel in de toetsing betrokken en in het totale oordeel meegewogen. De praktijk heeft immers de opdrachten in de te toetsen periode wel uitgevoerd en afgerond. Wanneer de assurance-dossiers als onvoldoende moeten worden aangemerkt, kan er in dit geval natuurlijk geen voorstel voor een voldoende eindoordeel worden gedaan. De geconstateerde tekortkomingen uit het verleden kunnen niet worden hersteld doordat de assurance-opdrachten in de toekomst niet meer zullen worden uitgevoerd. Een dergelijke gang van zaken zou neerkomen op een vrijbrief assurance-werkzaamheden uit te voeren tot aan een toetsing, en dat is uiteraard niet de bedoeling.

4.3 Resultaten toetsingen geaccrediteerde organisaties

SRA

De accreditatie van de SRA heeft betrekking op de toetsing van de werkzaamheden in het overige domein. Het betreft hier kantoren met en zonder vergunning. De SRA toetste in dit domein 78 kantoren, waarvan 59 voldeden. Bij 19 kantoren werden de activiteiten beoordeeld als 'voldoet op belangrijke onderdelen niet'.

IJA

In 2016 zijn 20 kwaliteitstoetsingen uitgevoerd en afgerond bij internal auditafdelingen. In alle gevallen luidde het eindoordeel 'voldoende'.

KOA

De KOA heeft dit jaar drie reguliere toetsingen verricht en twee onderzoeken gedaan naar uitsluitend de werking van het stelsel van kwaliteitsbeheersing. Deze onderzoeken zijn op het moment van verschijnen van dit verslag nog niet afgerond.

Twee reguliere toetsingen hebben geleid tot een B-oordeel, dat inhoudt dat het stelsel verbetering behoeft en op belangrijke onderdelen niet voldoet in opzet of werking.

Eén reguliere toetsing heeft geleid tot een A-oordeel, een voldoende met enkele aanbevelingen.

4.4 Kwalitatieve bevindingen en belangrijkste tekortkomingen

Een belangrijke oorzaak van de geconstateerde tekortkomingen is naar het inzicht van de Raad onbekendheid met regelgeving en voorschriften die van toepassing zijn of het niet of onjuist toepassen daarvan.

Menig accountantspraktijk begint nog steeds te laat met het opzetten van een deugdelijk intern kwaliteitssysteem of met het implementeren van het goedgekeurde verbeterplan.

De meest gegeven aanwijzingen/aanbevelingen zijn:

- Aanwijzingen/aanbevelingen ten aanzien van het stelsel van kwaliteitsbeheersing:
 - het vastleggen van het kwaliteitsbeleid dan wel het invoeren of verbeteren van een kwaliteitshandboek;
 - het voldoen aan bepalingen uit de Nadere Voorschriften Accountantskantoren ter zake van assuranceopdrachten en de Nadere Voorschriften Accountantskantoren ter zake van aan assurance verwante opdrachten;
 - het regelen van de waarneming, in ieder geval het geven van meer inhoud daaraan door bijvoorbeeld (periodiek) overleg;
 - het voldoen aan de regels inzage de zeggenschap;
 - het voldoen aan bepalingen uit de Nadere Voorschriften Permanente Educatie;
 - het voldoen aan de bepalingen uit de Wwft;
 - een gebrek aan alertheid bij dossier software updates (checklists).

- Aanwijzingen/aanbevelingen op dossierniveau:
 - dossiers controleopdrachten:
 - o invoeren of verbeteren van risicoanalyse en/of bepaling van de materialiteit;
 - o meer aandacht besteden aan de planningsfase;
 - o meer specifiek maken van werkprogramma's;
 - o meer vastleggen of verbeteren van vastleggingen;
 - o naleven van verslaggevingsvereisten.
 - dossiers samenstellingsopdrachten:
 - o gebruikmaken van of verbeteren van (procedures rond) opdrachtbevestigingen;
 - o gebruikmaken van bevestigingen bij de jaarrekening;
 - o meer specifiek maken van werkprogramma's;
 - o meer vastleggen of verbeteren van vastleggingen;
 - o naleven van verslaggevingsvereisten;
 - o tekst van de samenstellingsverklaring aanpassen.

4.5 Behandelde verbeterplannen

De Raad heeft in het verslagjaar 68 verbeterplannen behandeld en al dan niet na aanvulling of onder voorwaarden goedgekeurd.

Als het eindoordeel van de Raad luidt dat het stelsel van kwaliteitsbeheersing op belangrijke onderdelen nog niet voldoet en verbetering behoeft (een zogenaamd B-oordeel), is de accountantspraktijk verplicht een verbeterplan ter goedkeuring bij de Raad in te dienen. Dit verbeterplan moet tonen op welke wijze binnen een redelijk tijdsbestek opvolging wordt gegeven aan de aanwijzingen en aanbevelingen die de Raad in zijn eindoordeel heeft gegeven.

5 | Bezwaar- en beroepsprocedures

Tegen een besluit van de Raad kan een accountantspraktijk bezwaar aantekenen bij het NBA-bestuur. In 2016 werden er 8 bezwaren ingediend, waarvan 6 tegen een eindoordeel van de Raad en 2 tegen de factuur voor de toetsing.

Het NBA-bestuur heeft in 5 gevallen het advies van de Commissie voor de Bezwaarschriften onverkort overgenomen. In 2 gevallen is het bezwaar door het NBA-bestuur gegrond verklaard en in 3 gevallen is het bezwaar ongegrond verklaard. In de overige 3 gevallen is het bezwaar nog in behandeling of is nog geen besluit door het bestuur genomen.

In 16 bezwaarprocedures die al voor het verslagjaar aanhangig zijn gemaakt (de meeste uit 2015), heeft het NBA-bestuur in 2016 een besluit genomen. In 15 gevallen heeft het bestuur het advies van de Commissie voor de Bezwaarschriften overgenomen en in één geval is afgeweken van het gegeven advies. In 11 van deze 'oudere' zaken is het bezwaar ongegrond verklaard, in 3 gevallen gegrond, in één geval gedeeltelijk gegrond en één bezwaar is niet-ontvankelijk verklaard.

Tegen uitspraken van het NBA-bestuur kan in beroep worden gegaan bij het College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBb). In het verslagjaar is hiervan geen gebruik gemaakt. Wel heeft het CBb in 2016 uitspraak gedaan in een beroepszaak die in 2014 aanhangig is gemaakt. Het CBb heeft in deze zaak het beroep gegrond verklaard. Het betrof een beroep tegen een ongegrondverklaring van een bezwaar door het NBA-bestuur met betrekking tot een eindoordeel van de Raad.

Tabel 10: Behandelde bezwaarschriften en de uitkomsten 2016

Inhoud bezwaarschrift	Aantal ingediend 2016	Besluiten NBA-bestuur 2016			Nog in behandeling	Totaal aantal besluiten op bezwaar
		Niet-ontvankelijk	(Gedeeltelijk) Gegrond	Ongegrond		
Afwijzing vrijstellingsverzoek	-	-	-	-	-	
Inhoud eindoordeel	6	-	4	10	2	
Factuur (her)toetsing/vbp	2	1	1 1 (deels)	4	1	
Overig	-	-	-	-	-	
<i>Totaal</i>	8	1	6	14	3	21

6 | Tuchtrecthprocedures Accountantskamer en CBb

6.1 Tuchtprocedures Accountantskamer 2016

In het verslagjaar zijn er door het NBA-bestuur – op advies van de Raad voor Toezicht – 5 klachten ingediend bij de Accountantskamer in Zwolle, waarvan 4 wegens een eindoordeel 'voldoet niet' na een (her)toetsing. In één geval is een klacht ingediend omdat de betrokken accountant weigerde zijn medewerking te verlenen aan de uit te voeren hertoetsing.

Tabel 11: In 2016 aanhangig gemaakte klachtprocedures

Procedures Accountantskamer 2016	Aantal
Grond: het interne stelsel van kwaliteitsbeheersing voldoet niet	4
Grond: niet indienen verbeterplan	-
Grond: geen medewerking verleend aan de (her)toetsing	1
<i>Totaal</i>	5

De tuchtrechter heeft in alle 5 gevallen de klacht gegrond verklaard en een maatregel opgelegd (zie onderstaande tabel).

Tabel 12: Uitspraken Accountantskamer in 2016

Grond van de klacht	Klacht in alle onderdelen gegrond	Klacht ongegrond
Het interne stelsel van kwaliteitsbeheersing voldoet niet	2	-
Het interne stelsel van kwaliteitsbeheersing voldoet niet evenals niet naleving PE-verplichtingen (gecombineerde klacht)	2	-
Weigering indienen (voldoende) verbeterplan	-	-
Geen medewerking verleend aan de (her)toetsing	1	-
Niet naleving PE-verplichtingen	-	-
<i>Totaal</i>	5	-

Uit de onderstaande tabel blijkt welke maatregelen in deze zaken door de Accountantskamer zijn opgelegd.

Tabel 13: Opgelegde maatregelen Accountantskamer 2016

Opgelegde maatregelen 2016	Aantal
Tijdelijke doorhaling korter dan 12 maanden	-
Tijdelijke doorhaling van 12 maanden	2
Definitieve doorhaling van langer dan 12 maanden ²	1
Berisping	2
Waarschuwing met boete	-
<i>Totaal</i>	21

6.2 Beroepsprocedures College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBb)

Tegen uitspraken van de Accountantskamer kan in beroep worden gegaan bij het College van Beroep voor het bedrijfsleven. In het verslagjaar is men in 2 gevallen in hoger beroep gegaan. In één geval betrof dit een beroep tegen een uitspraak van de Accountantskamer in 2015. In deze zaak heeft het CBb het hoger beroep ongegrond verklaard en de andere zaak is nog in behandeling. Verder heeft het CBb in het verslagjaar uitspraak gedaan in gevallen die eerder aanhangig waren gemaakt (zaken van voor 2016). In 3 zaken heeft het CBb het hoger beroep ongegrond verklaard en in één geval gedeeltelijk gegrond, om de opgelegde maatregel te kunnen matigen.

² De termijn van een definitieve doorhaling betreft maximaal 10 jaar.

7 | Overige activiteiten

7.1 Monitoring

In oktober 2016 is aan alle accountantspraktijken gevraagd de zogenoemde monitoringvragenlijst 2017 - van belang voor de selectie van de in 2017 te toetsen accountantspraktijken - in te vullen. Slechts 2 van de 2047 accountantspraktijken (0,1%) hebben de vragenlijst niet ingevuld en ingeleverd. Gevolg is dat zij in de toetsingsselectie 2017 zijn opgenomen.

7.2 Training toetsers

Ook in 2016 is het toetsersbestand geëvalueerd en zijn alle toetsers beoordeeld op hun functioneren. De Raad beschikt voor het nieuwe toetsingsjaar 2017 over 64 toetsers.

Een kwalitatief hoogstaand toetsersbestand is een van de belangrijkste pijlers van de kwaliteit van de toetsingen. De Raad stelt dan ook hoge eisen aan de toetsers. Zij moeten beschikken over de voor toetsers benodigde kennis en vaardigheden en reeds basiservaring met toetsingen hebben opgedaan binnen de eigen organisatie of elders. Het overgrote deel van de toetsers treedt al jarenlang op als toetser. Daarnaast organiseert de Raad jaarlijkse verplichte trainingen specifiek gericht op de toetsingen van de Raad.

In mei en juni 2016 hebben alle toetsers een verplichte training gevolgd. In het eerste dagdeel van de jaarlijkse bijeenkomst zijn de toetsers wegwijs gemaakt in de wijzigingen van toetsingsmethodiek en werkprogramma's van de NBA. Het tweede dagdeel is gebruikt voor de behandeling van toetsingsdilemma's en best practices, waarbij met name de soft skills van de toetsers centraal stonden.

In het verslagjaar zijn de toetsers van de Raad voorts door middel van Informatiebulletins periodiek op de hoogte gehouden van operationele en inhoudelijke aangelegenheden, ontwikkelingen aangaande regelgeving en overige zaken die voor hun functioneren als toetser relevant waren. In het verslagjaar zijn zeven Informatiebulletins verspreid.

7.3 Accreditaties en samenwerking

SRA, IAA en KOA

Op basis van accreditatie en dus onder toezicht van de Raad mogen ook toetsingen worden verricht door de vereniging Samenwerkende Registeraccountants en Accountants-Administratieconsulenten (SRA) van de bij die organisatie aangesloten openbaar accountants. Ten aanzien van de interne en overheidsaccountants mogen het Instituut van Internal Auditors Nederland (IIA) en het Samenwerkingsverband Kwaliteitstoetsing Overheidsaccountants (KOA) de aldaar aangesloten accountants toetsen onder toezicht van de Raad. Op deze wijze worden dubbele toetsingen voorkomen.

In 2016 zijn er accreditatieonderzoeken bij hen verricht en na doorgevoerde aanpassingen is de accreditatie verlengd.

7.4 Incidentonderzoek, nader onderzoek en themaonderzoek

De Raad kan, in opdracht van het NBA-bestuur, een incidentonderzoek (doen) uitvoeren, indien sprake is van een redelijk vermoeden van niet-naleving van de voor accountants geldende beroepsnormen. In het verslagjaar is er geen incidentonderzoek gestart.

Er zijn verder 3 nadere onderzoeken uitgevoerd, waarbij in één geval is beslist een toetsing (op basis van risico-indicatie) te laten uitvoeren. In de andere twee gevallen bleek geen sprake (meer) te zijn van een accountantspraktijk. In het verslagjaar zijn geen themaonderzoeken uitgevoerd.

7.5 Werkgroep Instrumentarium

De ten behoeve van de kwaliteitstoetsingen gebruikte vragenlijsten worden jaarlijks herzien en vastgesteld door de Raad. Ook dit verslagjaar hebben vertegenwoordigers van de Raad en de SRA in de werkgroep Instrumentarium de vragenlijsten voor 2017 aangepast en geharmoniseerd.

7.6 Overleg met bestuur NBA

In 2016 heeft de Raad met het voltallige NBA-bestuur overleg gevoerd naar aanleiding van het verslag van de werkzaamheden van de Raad in 2015 en de daaruit voortgekomen aandachtspunten.

De Raad heeft behoefte aan meer rechtstreeks overleg met het bestuur zoals dat voorheen ook in een Klein Overleg was vormgegeven. De Raad is dan ook verheugd dat met ingang van mei 2017 een lid van het bestuur aanspreekpunt is voor de Raad. Met hem heeft de Raad al uitgebreid gesproken over de visie van de Raad op het toetsen in de toekomst. Het initiatief van het bestuur om het gehele toetsingsproces te evalueren juicht de Raad dan ook toe. Over dit proces heeft de Raad ook gesprekken gevoerd met de AFM en de serviceorganisaties. De Raad is daarbij ontvankelijk voor advies en altijd bereid naar aanleiding daarvan het proces verder te verbeteren.

7.7 Evaluaties toetsingen

De Raad heeft aan alle accountantspraktijken die in de afgelopen periode zijn getoetst een evaluatieformulier gestuurd. Doel daarvan is het verkrijgen van inzicht in hoe de getoetste organisaties de toetsing en de toetsers hebben ervaren.

In 2016 zijn er in totaal 212 evaluatieformulieren verstuurd, waarvan er 174 ingevuld retour zijn ontvangen. Met een respons van 82% geeft dit een beeld van de betrokkenheid bij het toetsingsproces. Overall worden deze werkzaamheden gewaardeerd met een 6,6.

Veel opmerkingen zijn gemaakt bij de doorlooptijden van de (her)toetsingen. Deze worden als lang ervaren. Ook de toetsingskosten blijven een punt van kritiek, in het bijzonder voor startende accountantskantoren. Met betrekking tot het functioneren van de toetsers zijn opmerkingen gemaakt ten aanzien van hun houding en het toepassen van een eenduidige werkwijze. Verdere aandachtspunten waren een goed verloop van hoor- en wederhoor en het nemen van voldoende tijd voor de eindbespreking.

De uitkomsten worden meegenomen in de jaarlijkse zelfevaluatie van de Raad en het Bureau Toezicht & Kwaliteit, die mede gericht is op aanscherping van beleid en/of procedures.

7.8 Bijdrage aan kernproject Lerend vermogen

De Raad heeft ook in 2016 bij verschillende gelegenheden zijn bijdrage geleverd aan het NBA-project Lerend vermogen. De Raad is vaste deelnemer bij bijeenkomsten van de Pilot Platform Kennisdeling. Tevens zijn binnen de bureau-organisatie van de NBA relevante ervaringen uit toetsingen gedeeld. De Raad zal zijn relevante bevindingen ten behoeve van dit project blijven delen.

Bijlage 1 |

Raad voor Toezicht

Het regelgevend kader voor de werkzaamheden

De bevoegdheid van de Raad voor Toezicht vloeit rechtstreeks voort uit wettelijke bepalingen (artikel 3 van de Wet op het accountantsberoep) en is vastgelegd in de Verordening op de Raad voor Toezicht en de Verordening op de kwaliteitsbeoordelingen.

De Raad voor Toezicht verricht zijn werkzaamheden, op basis van mandaat, volmacht en machtiging, namens het bestuur van de NBA.

Samenstelling

De samenstelling van de Raad voor Toezicht was in de periode 1 januari tot en met 31 december 2016 als volgt:

- mr. N. Schaar (voorzitter), senior raadsheer bij het Gerechtshof te Den Haag;
- mr. M.J.C. Koens (plaatsvervangend voorzitter), raadsheer plaatsvervanger bij het Gerechtshof te Den Haag;
- mevr. drs. T.L. Enting-Beijering RA (lid), overheidsaccountant;
- L.A.E.M. van Dun AA (lid), openbaar accountant;
- A. van der Meer AA (lid), openbaar accountant;
- O. Opzitter RA (lid), openbaar accountant;
- J.A.M. Stael RA (lid), tot 1 juli 2013 openbaar accountant.

De heer G.J.A.H. van der Wielen AA (openbaar accountant) en mevrouw B.G. Talens AA hebben in 2016 de Raad bijgestaan als vaktechnisch adviseurs.

Per 1 januari 2017 zijn de voorzitter, plaatsvervangend voorzitter evenals de leden van de Raad door het NBA-bestuur herbenoemd voor een periode die aansluit bij een door het bestuur vastgesteld rooster van aftreden dat dakpansgewijs is opgebouwd.

Doelstellingen, toetsingskader, werkwijze en toetsersbestand

Onafhankelijke periodieke (risicogerichte) kwaliteitstoetsingen, hertoetsingen, incidentonderzoeken, thema-onderzoeken, nadere onderzoeken en overleg met toetsers, getoetsten, geaccrediteerde koepelorganisaties en serviceorganisaties zijn de belangrijkste instrumenten voor het toezicht door de Raad. Indien de uitkomsten daartoe aanleiding geven kan de Raad het bestuur van de NBA adviseren een tuchtrechtelijke procedure te starten bij de Accountantskamer te Zwolle.

De Raad kan, in opdracht van het NBA-bestuur, een incidentonderzoek (doen) uitvoeren, indien sprake is van een redelijk vermoeden van niet-naleving van de voor accountants geldende beroepsnormen. In het verslagjaar is er geen incidentonderzoek gestart. Er zijn verder drie nadere onderzoeken uitgevoerd, waarbij in één geval is beslist een toetsing (op basis van risicoindicatie) uit te laten voeren. In de andere twee gevallen bleek geen sprake (meer) te zijn van een accountantspraktijk. In het verslagjaar zijn geen themaonderzoeken uitgevoerd.

Door het periodiek en risicogericht beoordelen van de opzet, het bestaan en de werking van de interne stelsels van kwaliteitsbeheersing oefent de Raad toezicht uit op de accountantspraktijken en accountantsafdelingen, zodat de vereiste kwaliteit van de dienstverlening door AA's en RA's wordt bewaakt en bevorderd. De Raad wil hiermee bijdragen aan het vertrouwen van het maatschappelijk verkeer in de werkzaamheden van accountants.

De kwaliteitstoetsingen van de Raad zijn erop gericht vast te stellen of het stelsel van kwaliteitsbeheersing van een accountantspraktijk of accountantsafdeling voldoet aan de normen die voor de beroepsuitoefening gelden. Tot deze normen voor de beroepsuitoefening worden gerekend wet- en regelgeving, jurisprudentie, de van toepassing zijnde verordeningen en daarop gebaseerde nadere voorschriften en overige regelgeving.

Een toetsing behelst het vergelijken van de overgelegde documentatie en de voor toetsing geselecteerde dossiers met de door de beroepsorganisatie gestelde normen en overige wet- en regelgeving. De aanwijzingen en bevindingen van de toetsers dienen gebaseerd te zijn op de tijdens de toetsing aangetroffen feiten en vooral niet op goede voornemens voor de (nabije) toekomst. Deze feiten worden vastgelegd in het toetsingsverslag en vragenlijsten en vormen de basis voor het advies van de toetsers voor het door de Raad vast te stellen eindoordeel. De Raad staat bij de beraadslaging over de vaststelling van het eindoordeel met name stil bij de overwegingen die de toetsers bij hun advies voor een eindoordeel hebben laten meewegen.

In gevallen waarbij de toetsers niet voldoende zichtbaar maken op welke wijze zij tot het advies voor het oordeel zijn gekomen, volgt een terugkoppeling met de toetsers en het getoetste kantoor. Soms, ook in het verslagjaar, leidt dat ertoe dat de Raad gemotiveerd afwijkt van het door de toetsers geadviseerde positieve of negatieve oordeel. Uiteraard zijn ook deze oordelen ter lering teruggekoppeld aan de betrokken toetsers.

De Raad is zich ervan bewust dat de kwaliteit van de toetsing valt of staat met de deskundigheid van de toetsers. Jaarlijks wordt dan ook het toetsersbestand door de Raad geëvalueerd. Waar nodig vinden evaluatiegesprekken met de toetsers plaats.

De Raad heeft mede op basis van evaluatie door de getoetsten, de ervaring dat de toetsers veelal hun werkzaamheden - ondanks soms stressvolle omstandigheden - vakkundig en professioneel verrichten. De Raad is hen daar uiteraard bijzonder erkentelijk voor.

Ondersteuning werkzaamheden

De afdeling Toezicht en Kwaliteit van de NBA ondersteunt de Raad bij de uitvoering van zijn taken. De ondersteuning van de taken en werkzaamheden van de Raad vond in het verslagjaar binnen deze afdeling plaats onder verantwoordelijkheid van mevrouw. H.C. Evertse - van der Meer, secretaris van de Raad en hoofd Toezicht en Kwaliteit. Zij ondersteunde de Raad bij zijn beleidsvoorbereiding en -uitvoering en ook bij de uitvoering van de (her)toetsingen. Zij werd daarbij geassisteerd door mevrouw. S.F. Aliahmad, mevrouw. S.J. Voormeer, mevrouw. M.M.A. Korndewal en de heren R.T. van der Heide, F. de Jager en E. Paats.

De organisatie, de planning, het doen uitvoeren en afwickelen van de (her)toetsingen is de hoofdactiviteit van de medewerkers van de afdeling Toezicht en Kwaliteit. De overige werkzaamheden van de afdeling bestaan uit dossiervorming, begeleiding en afwikkeling van verbetertrajecten, het informeren en beantwoorden van vragen van toetsers en getoetsten, het 'up to date' houden van de toetsingsdocumenten en -documentatie, ondersteuning bij het werven en opleiden van toetsers, het organiseren van toetsersbijeenkomsten en cursussen en het geven van voorlichting.

De Raad wil alle medewerkers van de afdeling Toezicht en Kwaliteit van de NBA en mevrouw. B.G. Talens AA en de heer G.J.A.H. Van der Wielen AA, vaktechnisch adviseurs van de Raad, graag complimenteren met het vele werk dat ook het afgelopen jaar door hen is verzet.

Bijlage 2 |

Convenant Autoriteit Financiële Markten (AFM)

Het toezicht op accountantsorganisaties wordt sinds de invoering van de Wet toezicht accountantsorganisaties in 2006 uitgeoefend door de Autoriteit Financiële Markten (AFM).

Tot 1 januari 2013 hebben de voorgangers van de NBA, het NIVRA en de NOvAA, geen toetsingen verricht in het Wta-domein.

Per 1 januari 2013 kan de Raad, namens de NBA op basis van een met de Autoriteit Financiële Markten (AFM) afgesloten convenant, ook wettelijke controledossiers in het niet-oob domein toetsen. Vanaf genoemde datum steunt de AFM bij haar toezicht op het Wta-domein dus op het toetsingssysteem van de Raad. Daartoe ontvangt de AFM per kwartaal een overzicht met de uitkomsten van de toetsingen die bij de Wta-vergunninghouders door de Raad zijn uitgevoerd.

Indien de Raad bij een Wta-kantoor (niet-oob) tot een eindoordeel 'voldoet niet (C)' komt, wordt de AFM geïnformeerd met een afschrift van de onderliggende stukken. Het bestuur van de NBA kan naar aanleiding van dit eindoordeel, na advies van de Raad, besluiten een klacht bij de Accountantskamer te Zwolle in te dienen.

De AFM heeft in 2013 themaonderzoeken uitgevoerd en naar aanleiding van de uitkomst hiervan de betreffende kantoren aangegeven dat de opvolging van de in 2013 verrichtte themaonderzoeken door de Raad zal worden uitgevoerd. In 2016 zijn de laatste resterende 'Wta-kantoren' getoetst.

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants



NBA

Raad voor Toezicht
Postbus 7984
1008 AD Amsterdam

T 020 301 03 01
E rvt@nba.nl
I www.nba.nl